

Rola domu pomocy społecznej
w pomocy środowiskowej ze
szczególnym uwzględnieniem osób
starszych i zaburzonych psychicznie

PROWADZENIE SEMINARIUM

**Zuzanna
GRABUSIŃSKA**

Usługi świadczone w ramach pomocy społecznej

Usługi realizowane w pomocy społecznej są na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tj. Dz.U. 2013, poz. 182 z późn. zm.), niektórych aktów wykonawczych do tej ustawy oraz innych ustaw i obejmuje :

- ✓ usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania osoby ,
- ✓ całodobowe usługi świadczone w rodzinnych domach pomocy,
- ✓ dzienne usługi świadczone w ośrodkach wsparcia,
- ✓ całodobowe usługi świadczone w domach pomocy społecznej,
- ✓ całodobowe usługi świadczone w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku prowadzonym w ramach działalności gospodarczej lub statutowej

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

I. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

świadczone są w miejscu zamieszkania osoby na podstawie:

- art.50 ustawy o pomocy społecznej
- rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535 z późn. zm.) w części dotyczącej specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności wymaga pomocy innych osób.

Mogą być przyznane także osobie w rodzinie, która wymaga pomocy innych osób, jednak rodzina, a także wspólnie nie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie są w stanie takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

- **Usługi opiekuńcze** obejmują: zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych (sprzątanie, pranie, zakupy, sporządzanie posiłków), opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację, zapewnianie kontaktów z otoczeniem.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, które są świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze** (z wyjątkiem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi) są zadaniem własnym gminy
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi** są zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym do realizacji gminie.

Pomoc w postaci usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi przyznaje ośrodek pomocy społecznej w formie decyzji administracyjnej, ustalając ich zakres, okres i miejsce świadczenia.

Ośrodek pomocy społecznej może zlecić realizację usług „podmiotom uprawnionym”, o których mowa w art. 25 ustawy o pomocy społecznej albo w ramach zakupu usług na podstawie ustawy o zamówieniach publicznych.

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

- **Zasady odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze**

Usługi realizowane w ramach zadań własnych

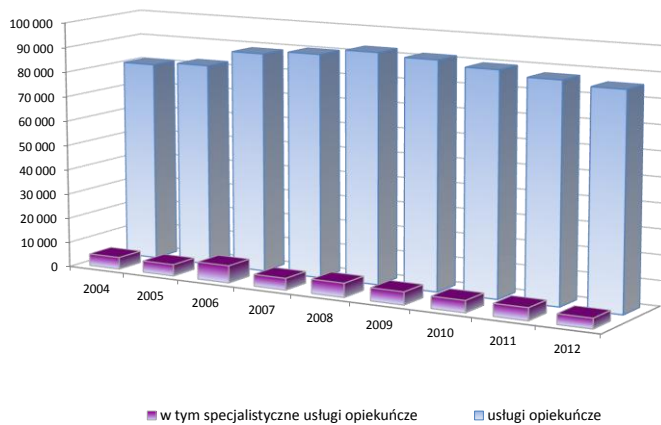
- Szczegółowe zasady odpłatności za usługi opiekuńcze, a także możliwości zwolnienia z opłat w części lub całości ustalają władze gminy, w drodze uchwały.
- Usługi te są bezpłatne lub odpłatne w części lub w całości. Wysokość opłat uzależniona jest przede wszystkim od dochodu osoby korzystającej z usług opiekuńczych oraz kosztu i liczby godzin świadczonych usług opiekuńczych. W przypadku szczególnej i trudnej sytuacji życiowej świadczeniobiorcy, istnieje możliwość odstąpienia od opłat za usługi.

Usługi realizowane w ramach zadań zleconych

- Warunki i tryb ustalania oraz pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, a także warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Stan opieki w postaci usług świadczonych w ramach pomocy społecznej Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

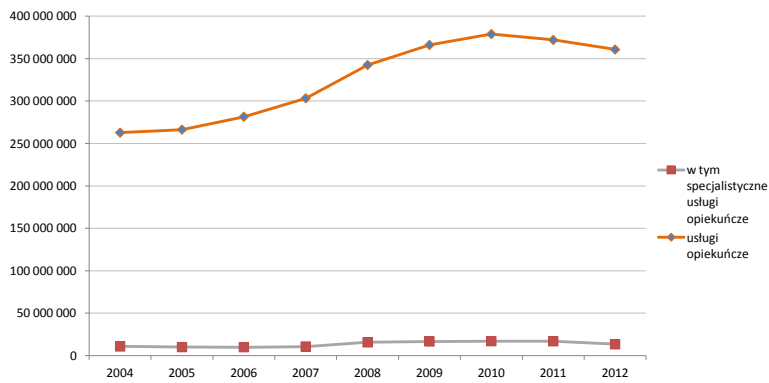
- Liczba osób pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych

7

Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

- Wydatki gmin na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Rodzinny dom pomocy

II. Rodzinny dom pomocy

całodobowe usługi w rodzinnych domach pomocy świadczone są na podstawie:

- ✓ art. 52 ustawy o pomocy społecznej
- ✓ rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy (Dz. U. z 2012 r., poz. 719)

Rodzinny dom pomocy

Rodzinny dom pomocy stanowi specjalną formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych przez osobę w jej miejscu zamieszkania (w ramach działalności gospodarczej) dla nie mniej niż 3 i nie więcej niż 8 osób wymagających wsparcia w tej formie.

Kierowanie do rodzinnego domu pomocy

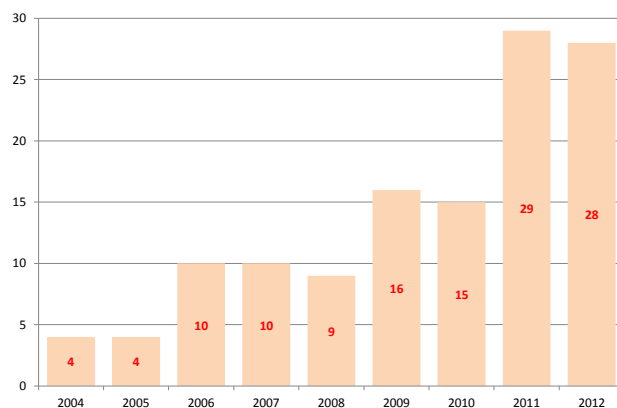
Osobę wymagającą całodobowych usług bytowych i opiekuńczych kieruje się na pobyt stały lub okresowy do rodzinnego domu pomocy na jej wniosek lub za jej zgodą, na wniosek opiekuna prawnego, złożony w ośrodku pomocy społecznej właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej osoby. Decyzję w sprawie skierowania do rodzinnego domu pomocy wydaje kierownik ośrodka.

Odpłatność za pobyt

Pobyt w rodzinnym domu pomocy jest odpłatny w wysokości odpowiadającej poniesionym miesięcznym wydatkom, ustalonym w umowie dotyczącej prowadzenia rodzinnego domu pomocy, zawartej między kierownikiem ośrodka a osobą prowadzącą rodzinny dom pomocy. Przy ustalaniu odpłatności od osoby przebywającej w rodzinnym domu pomocy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o pomocy społecznej dotyczące zasad odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej.

Rodzinny dom pomocy

Liczba rodzinnych domów pomocy

Ośrodki wsparcia

III. Ośrodki wsparcia

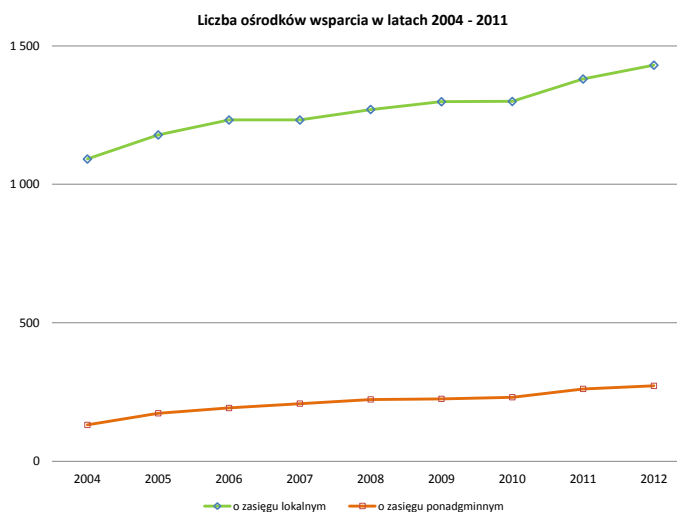
Dzienne usługi w ośrodkach wsparcia świadczone są na podstawie:

- ✓ art. 51 ustawy o pomocy społecznej
- ✓ ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535 z późn. zm.) - w części dotyczącej środowiskowych domów samopomocy

Ośrodki wsparcia

- ✓ **Ośrodek wsparcia** jest dzienną formą pomocy instytucjonalnej, w ramach której świadczone są różne usługi dostosowane do specyficznych potrzeb osób korzystających z tej formy pomocy, w tym usługi żywieniowe. Przy ośrodkach wsparcia mogą być prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu.
- ✓ Prowadzenie ośrodków wsparcia, z wyłączeniem ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, jest zadaniem własnym gminy lub powiatu finansowanym z ich budżetu. Gmina lub powiat może zlecać prowadzenie takich jednostek innym podmiotom, o których mowa w art. 25 ustawy o pomocy społecznej.

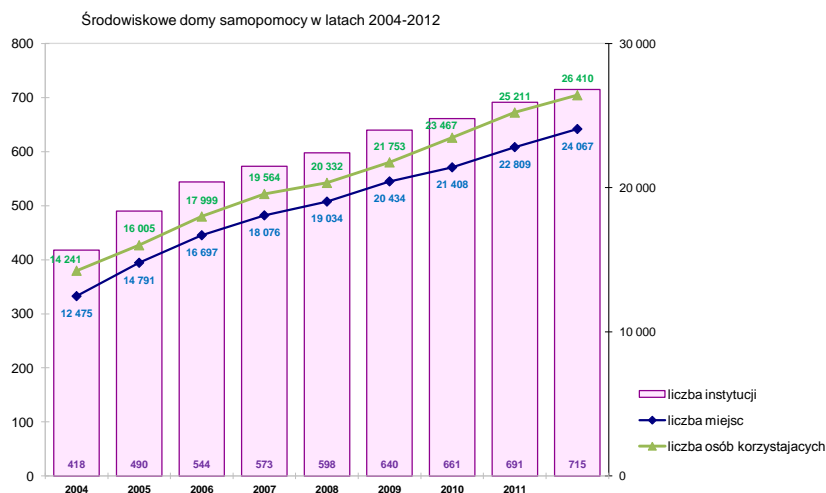
Ośrodki wsparcia

Ośrodki wsparcia

- ✓ **Ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym środowiskowe domy samopomocy** świadczą usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi (osoby psychicznie chore i osoby upośledzone umysłowo). Kilka domów tego typu w Polsce świadczy usługi dzienne dla osób dotkniętych chorobą Alzheimera.
- ✓ Tworzenie i finansowanie takich jednostek jest zadaniem administracji rządowej zlecone do realizacji gminie lub powiatowi. Środki na bieżącą działalność tych jednostek planują w swoich budżetach wojewodowie. Poziom finansowania tych jednostek w poszczególnych województwach jest bardzo zróżnicowany i waha się obecnie od 700 zł do 1200 zł na jednego uczestnika miesięcznie.
- ✓ W 2000 roku w całej Polsce funkcjonowało ogółem **235** środowiskowych domów samopomocy, w których z usług korzystało 7110 osób. W 2012 roku liczba środowiskowych domów samopomocy wynosiła już **715**, a z usług w tych jednostkach korzystały 26.410 osób. Należy zaznaczyć, że zgłaszane corocznie potrzeby w zakresie rozwoju sieci ośrodków wsparcia są bardzo duże, a planowane środki nie zabezpieczają wszystkich potrzeb w tym zakresie.

Ośrodki wsparcia

Domy pomocy społecznej

IV. Domy pomocy społecznej

całodobowe usługi świadczone w domach pomocy społecznej na podstawie:

- ✓ art. 54-66, art. 152, art. 155 ust 2, art. 158 ustawy o pomocy społecznej,
- ✓ rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. z 2012 r. , poz. 964),
- ✓ ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. Nr 111, poz.535 z późn. zm.) w części dotyczącej domów pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (dzieci, młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, przewlekle psychicznie chorych),
- ✓ art. 87 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity- Dz.U. z 2008 roku Nr 88, poz. 539).

Domy pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej - to placówka całodobowego stałego pobytu zapewniająca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu dla osób wymagających całodobowej opieki ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność.

Dom pomocy społecznej umożliwia i organizuje mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów.

Typy domów pomocy społecznej:

- ✓ dla osób w podeszłym wieku,
- ✓ dla osób przewlekle somatycznie chorych,
- ✓ dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- ✓ dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- ✓ dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- ✓ dla osób niepełnosprawnych fizycznie.

Domy pomocy społecznej

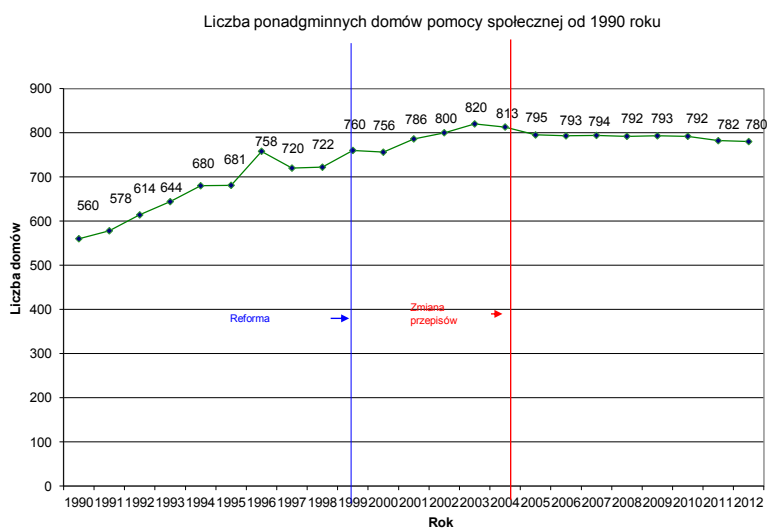
W 2007 roku dopuszczono możliwość łączenia niektórych typów domów pomocy społecznej.

Obecnie dom pomocy społecznej może być prowadzony łącznie dla:

- 1) osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych;
- 2) osób przewlekle somatycznie chorych oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 3) osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie;
- 4) osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie.

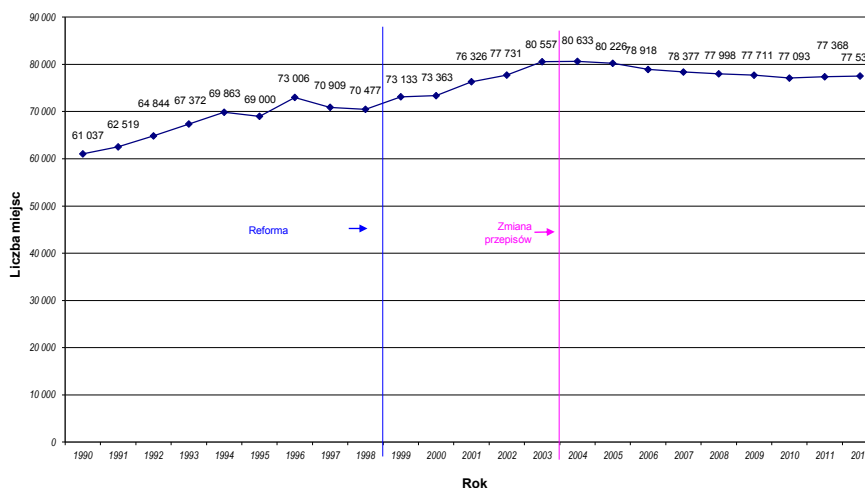
W takich przypadkach dom pomocy społecznej musi świadczyć usługi na poziomie obowiązującego standardu odpowiednio dla każdego typu domu.

Domy pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej

Liczba miejsc w ponadgminnych domach pomocy społecznej od 1990 roku

Domy pomocy społecznej

Podmioty, które mogą prowadzić domy pomocy społecznej

Zgodnie ustawą o pomocy społecznej prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób jest **zadaniem własnym powiatu (w tym gmin na prawach powiatu)** dofinansowywanym z budżetu państwa.

Gminy także mogą prowadzić domy pomocy społecznej o zasięgu lokalnym. Domy pomocy społecznej o zasięgu regionalnym i specjalistyczne mogą być prowadzone przez **samorząd wojewódzki**.

Domy mogą być prowadzone przez **Kościół Katolicki, inne kościoły, związki wyznaniowe, organizacje społeczne, fundacje, stowarzyszenia, osoby fizyczne i inne osoby prawne**.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą również zlecać prowadzenie domów pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania, organizacjom pozarządowym prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej oraz osobom prawnym i jednostkom organizacyjnym działającym na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie pomocy społecznej.

Domy pomocy społecznej

Zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej musi posiadać **zezwoenie** wojewody właściwego ze względu na położenie domu i musi być wpisany do rejestru, który corocznie ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Aby uzyskać zezwolenie dom pomocy społecznej musi spełniać standard usług, który został określony w **rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. Nr 217, poz. 1837)**.

Domy pomocy społecznej

Standardy obowiązujące w domach pomocy społecznej

Standardem w domach pomocy społecznej objęte są usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, a w przypadku domów dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie - również potrzeby edukacyjne, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nich przebywających (art. 55 ust. 1).

Standard zróżnicowany jest w zależności od typu domu, obejmuje także zatrudnienie odpowiedniej ilości pracowników socjalnych, zapewnienie kontaktu z psychologiem, a domach dla osób przewlekłe psychicznie chorych również z psychiatrą, oraz odpowiedni wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno - opiekuńczego. Przy ustalaniu wskaźników zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno - opiekuńczego można także uwzględnić wolontariuszy, stażystów, praktykantów oraz osoby odbywające służbę zastępczą, pracujących bezpośrednio z mieszkańcami (nie więcej jak 30% ogólnej liczby zatrudnionych w zespole terapeutyczno-opiekuńczym).

Domy pomocy społecznej

Usługi zdrowotne w domach pomocy społecznej

Dom pomocy społecznej zaspokaja podstawowe potrzeby bytowe mieszkańców, nie sprawuje natomiast funkcji leczniczych i nie zapewnia świadczeń medycznych, w tym opieki pielęgniarstwa.

Opieka lekarska (na ogólnych zasadach):

- lekarz podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarze specjaliści

Możliwe formy sprawowania opieki pielęgniarstwa w domu pomocy społecznej:

- opieka pielęgniarstwa sprawowana w ramach kontraktu świadczeniodawcy z NFZ (opieka środowiskowa, opieka długoterminowa, opieka psychiatryczna),
- opieka pielęgniarki POZ, która realizuje m.in. pielęgniarstwo środowiskowe, adresowane zwłaszcza do osób, u których stwierdza się ograniczenie sprawności psychofizycznej,
- zatrudnienie pielęgniarek przez DPS (art. 58 ustawy o pomocy społecznej),

Świadczenia rehabilitacyjne :

Świadczeniodawcy realizujący świadczenia rehabilitacyjne w ramach kontraktu z NFZ w warunkach ambulatoryjnych, domowych, ośrodka dziennego, ośrodka stacjonarnego.

Domy pomocy społecznej

Zasady finansowania domów pomocy społecznej

Domy pomocy społecznej prowadzone przez gminy są zadaniem własnym gminy i finansowanym z ich budżetów,

Domy pomocy społecznej prowadzone przez powiat są zadaniem własnym powiatu, dofinansowanym z budżetu państwa (od dnia 1 stycznia 2004 roku),

Domy regionalne mogą być finansowane jako zadanie własne lub dofinansowywane z budżetu państwa.

Budżet domów pomocy społecznej składa się z: odpłatności mieszkańców, opłat ponoszonych przez rodziny mieszkańców (tylko osoby zobowiązane ustawowo lub ponoszące opłaty dobrowolnie), środków własnych jednostki samorządu terytorialnego (podmiotu prowadzącego jednostkę), dotacji z budżetu państwa (tylko domy powiatowe, w tym prowadzone na jego zlecenie, regionalne dofinansowywane z budżetu państwa)

Domy pomocy społecznej

Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej

Osoby skierowane przed dniem 1 stycznia 2004 roku (art. 149 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej).

- 1) **osoba pełnoletnia, posiadająca dochód - 200% kwoty kryterium dochodowego określonego w ustawie dla osoby samotnie gospodarującej** (czyli 954 zł), jednak nie więcej niż 70% dochodu osoby przebywającej w domu pomocy społecznej;
- 2) **dziecko** – opłatę ponoszą rodzice lub opiekunowie, jeżeli dysponowali dochodem dziecka w wysokości **150% kryterium dochodowego określonego w ustawie dla osoby samotnie gospodarującej** (czyli 715,50 zł), jednak nie wyższej niż kwota odpowiadająca 70% dochodu na osobę w rodzinie, wliczając w to dziecko kierowane lub przebywające w domu); w przypadku gdy opłatę wnoszą opiekun, opłata wynosiła **70% dochodu dziecka**;
- 3) **osoba pełnoletnia nie posiadająca własnego dochodu - 200% kwoty kryterium dochodowego określonego w ustawie dla osoby samotnie gospodarującej**, jednak nie więcej niż 70% dochodu na osobę w rodzinie, wliczając osobę przebywającą w domu pomocy społecznej. Do dokonania opłaty zobowiązani są proporcjonalnie do posiadanego dochodu na osobę w rodzinie, małżonek przed zstępnymi i wstępnymi.

Domy pomocy społecznej

Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej

Osoby skierowane po dniu 1 stycznia 2004 roku Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania.

W koscie utrzymania partycypują według ustalonej kolejności:

osoba kierowana do domu pomocy społecznej w wysokości 70 % dochodu własnego, nie więcej niż pełny koszt utrzymania;

rodzina osoby kierowanej - małżonek, zstępni (dzieci, wnuki) przed wstępnymi (rodzicami, dziadkami) jeżeli jej sytuacja na to pozwala (tylko wtedy, gdy odpłatność wnoszona przez mieszkańca domu nie pokrywa w pełni średniego miesięcznego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej); ustawa określa ustalanie odpłatności w przypadku dochodu wyższego niż 250% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej (czyli powyżej 1192,5 zł) i wyższego niż 250% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (czyli powyżej 877,5 zł);

W sytuacji wniesienia odpłatności przez członków rodziny kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty w przypadku osoby samotnie gospodarującej nie może być niższa niż 250% tego kryterium, a w przypadku osoby w rodzinie nie może być niższa niż 250% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;

gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa wyżej.

Opłatę mogą ponosić również inne osoby nie wymienione wyżej.

Domy pomocy społecznej

Średni miesięczny koszt utrzymania w domu pomocy społecznej - oznacza kwotę rocznych kosztów działalności domu wynikającą z utrzymania mieszkańców lub dzieci, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych, wydatków bieżących na remonty i zakupy związane z realizacją programu naprawczego, powiększoną o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzieloną przez liczbę miejsc, ustaloną jako sumę rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego, w domu.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca ustalają :

- w domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym – wójt (burmistrz i prezydent miasta);
- w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym – starosta;
- w regionalnym domu pomocy społecznej – marszałek województwa;

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w każdym domu pomocy społecznej musi być ogłoszony w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

Dom pomocy społecznej miejscem świadczenia usług

- Bytowych;
- Opiekuńczych;
- Wspomagających;
- Edukacyjnych

Na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb mieszkańców

Organizacja usług

- Dom pomocy społecznej świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających,
- Organizacja domu pomocy społecznej, zakres i poziom usług świadczonych przez dom opiera się na przestrzeganiu podstawowych praw uwzględniając w szczególności: **wolność, intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców domu oraz stopień ich fizycznej i psychicznej sprawności**

...

- Dom pomocy społecznej może świadczyć usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze dla osób w nim niezamieszkujących.

Filozofia domu pomocy społecznej ewoluuje w kierunku placówki otwartej i zintegrowanej ze środowiskiem lokalnym.

- Otwarcie do środowiska
- Otwarcie na środowisko

Świadczenia pomocy społecznej

- Różnorodność form świadczeń pomocy społecznej umożliwiającą osobom dokonywanie wyboru oraz nastawienie na maksymalnie długie utrzymanie osoby zależnej we własnym domu i naturalnym środowisku – stanowią istotne cechy charakterystyczne dla nowoczesnej pomocy społecznej,

dlatego

- pomoc społeczna koncentruje się coraz bardziej na pomocy w środowisku zamieszkania, a jednocześnie tworzy formy przejściowe między pomocą środowiskową a rezydencjalną, świadczoną do niedawna jedynie w domach pomoc społecznej różnych typów.

...

Formy środowiskowe rozwijane są obecnie zbyt wolno i nieproporcjonalnie do potrzeb społecznych w tym zakresie. Świadczone obecnie usługi nie zaspakajają w pełni potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych. Nadal dominującą rolę w pomocy społecznej odgrywają poza świadczeniami pieniężnymi usługi całodobowego wsparcia.

Usługi opiekuńcze

- **Usługi opiekuńcze** polegające na prostych czynnościach, pomocy domowej czy zabiegach pielęgnacyjnych świadczone zazwyczaj w domu klienta ciągle w zbyt wąskim zakresie kierowane są do świadczeniobiorców. Ponadto brak jest zainteresowania ze strony samorządów gminnych organizowaniem nowych form wsparcia np. organizowaniem **rodzinnych domów pomocy** czy **domów dziennego pobytu**, które w sposób skuteczny mogłyby wesprzeć przede wszystkim osoby starsze w jak najdłuższym pozostawaniu w dotychczasowym środowisku zamieszkania.

...

Z konieczności usługi opiekuńcze – zaspakajają jedynie najpilniejsze potrzeby i tylko na minimalnym poziomie. Biorąc jednak pod uwagę procesy demograficzne, przeobrażenia społeczno-gospodarcze, a także postęp poziomu życia społecznego zarówno potrzeby jak i oferty w tym obszarze będą miały tendencję wzrostową.

Czy w takiej sytuacji tradycyjna forma całodobowej opieki traci na znaczeniu? Chyba jednak nie.

Konieczność ustawicznej poprawy jakości świadczonych usług

Wprawdzie funkcjonująca sieć usług powinna ułatwić osobom wymagającym wsparcia, wybór między usługami środowiskowymi a domem pomocy społecznej, nie należy jednak się spodziewać aby w najbliższej przyszłości zmniejszała się liczba wymagających zamieszkania w domu pomocy społecznej.

Stąd potrzeba rozwoju tej formy pomocy i dbałość o jakość świadczonych usług

bariery

Jedynym ograniczeniem może okazać się sposób finansowania tej formy usługi, który wymusza na samorządzie obowiązek partycypowania w ponoszeniu z tego tytułu kosztów, których najczęściej samorzady nie chcą ponosić i co skutkuje ograniczeniem dostępu do miejsc w domach pomocy społecznej osób o najniższych dochodach, nie posiadających rodziny mogącej włączyć się do tej partycypacji.

...

Zawsze istnieć będzie potrzeba funkcjonowania domów dla osób przewlekle somatycznie czy psychicznie chorych, czy niepełnosprawnych intelektualnie, których potrzeby uniemożliwiają wielokrotnie samodzielne życie nawet przy korzystaniu z usług środowiskowych, a ich stan zdrowia i stopień samodzielności nie będzie ich kwalifikował do placówek ochrony zdrowia.

Deinstytucjonalizacja usług

- odejście od instytucjonalnych form powinno być nakierowane na rozwój zwłaszcza usług środowiskowych, które mają bardziej indywidualny charakter i większości świadczone są w środowisku zamieszkania osoby wymagającej wsparcia, a zatem w środowisku najczęściej przyjaznym osobie „zależnej”. Nie wyklucza to jednak konieczności rozwijania instytucjonalnych form wsparcia, które dla części odbiorców stanowią ważne ogniwo oparcia społecznego. Domy pomocy społecznej, jak inne rodzaje świadczeń pomocy społecznej tworzą system pomocy społecznej, której celem jest umożliwienie przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej i zapewnienie całodobowej opieki przez wykwalifikowany personel. Przez wiele lat dom pomocy społecznej dla wielu osób był najlepszym rozwiązaniem trudnej sytuacji życiowej i placówki te nadal bardzo dobrze spełniają swoje funkcje. Brak uzasadnienia do deprecjonowania tej formy pomocy w świetle zachodzących zmian w tych placówkach wynikających z procesu dochodzenia do standardów świadczonych usług.
- Konieczność modyfikowania oblicza dps.

Deinstytucjonalizacja

- Deinstytucjonalizacja, to nie likwidacja domów pomocy społecznej, a takie ich przekształcanie, by w przyszłości ich organizacja i funkcjonowanie możliwie jak najpełniej przypominały warunki życia rodzinnego, by substytucyjność domu pomocy społecznej nie była toksyczna, a by umożliwiała indywidualną ekspresję i rozwój. Ponadto zmiany w domach pomocy społecznej muszą zapewnić zwiększenie udziału osób przebywających w tych domach na ich zarządzanie.

Zintegrowany system pomocy

- Budowanie sieci oparcia społecznego, do której włączani są wszyscy interesariusze funkcjonujący w środowisku lokalnym:
- Znacząca rola domu pomocy społecznej w tym procesie.

Rola domów w budowaniu zintegrowanego systemu usług

- Istnieje pilna potrzeba rozbudowywania nowoczesnego modelu oparcia społecznego osadzającego się na formach wsparcia budowanych w naturalnym środowisku zamieszkania osób z wykorzystaniem istniejącego potencjału infrastrukturalnego. Różnego rodzaju form mieszkalnictwa zintegrowanego wzorem państw zachodnich, mieszkalnictwa chronionego, a także bogatej palety usług zarówno ułatwiających codzienne funkcjonowanie jak również pobudzających do aktywności. Aby zapewnić lepsze warunki rozwoju różnych form wspierania osób niesamodzielnych, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej koniecznym jest między innymi uzyskiwanie coraz lepszej akceptowalności dla wysiłków władz lokalnych w ich staraniach o bezpieczeństwo i integrację tych osób, a także coraz aktywniejszego popierania tych wysiłków przez społeczności lokalne.
- Istotną rolę w tym procesie mają do odegrania domy pomocy społecznej dysponując zarówno wysoko specjalistyczną kadrę jak i świetnie wyposażoną bazę.

Dziękuję za uwagę